

Ehdotus Paltamon kunnan lausunnoksi lausuntopyyntöön kotoutumislain mukaisista asetuksista.

Kotoutumisen edistämisestä annettu laki (681/2023, jäljempänä kotoutumislaki) tulee voimaan 1.1.2025 ja kumoaa voimassa olevan, samannimisen lain. Kotoutumislaki sisältää asetuksenantovaltuudet seuraavista aiheista:

Asetus 1: osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (jäljempänä arviointiasetus)

Arviointiasetus on tarkoitus antaa sisällöltään pääosin vastaavana kuin nykyinen alkukartoitusta koskeva asetus. Asetuksessa säädetään alkukartoituksen sisällöstä eli alkuhaastattelusta ja tarkentavista toimenpiteistä: mitä maahanmuuttajan kotoutumisen valmiuksia alkuhaastattelussa selvitetään, millä kielellä alkuhaastattelu ja tarkentavat toimenpiteet tehdään sekä toteutuksesta niin, että maahanmuuttaja voidaan ohjata työmarkkinoille, tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muihin kotoutumista edistäviin toimenpiteisiin ja palveluihin kuten kotoutumissuunnitelman laadintaan.

Lausunto: Asetuksessa kuvatut toimenpiteet ovat tarkoituksenmukaisia. Huomioitavaa on kuitenkin, että alkuhaastattelun sisältö olisi nykyistä laajempi ja koskisi myös kotoutuvan perheen tilannetta. Kattavampi haastattelu vaatii myös enemmän aikaa ja resursseja.

Asetus 2: monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (jäljempänä yhteiskuntaorientaatioasetus)

Yhteiskuntaorientaatioasetuksessa on tarkoitus säätää tarkemmin monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä, toteuttamiskielestä ja -tavoista kuten lähi- tai etäopetuksen hyödyntämisestä.

Lausunto: Asetuksessa kuvatut sisällöt ovat tarkoituksenmukaisia ja kattavia.

Asetus 3: alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (jäljempänä edustajanpalkkioasetus)

Edustajanpalkkioasetuksessa säädettäisiin pääosin nykyistä vastaavasti palkkioon ja kulukorvaukseen oikeuttavasta ajasta, palkkion maksamisen perusteista, palkkion määrästä, korvattavista kuluista ja hakumenettelystä.

Lausunto: Ei lausuttavaa.

Asetus 4: laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (jäljempänä korvausasetus)

Korvausasetuksessa on tarkoitus säätää siitä, miten laskennallinen korvaus jakautuu kunnan ja hyvinvointialueen välillä 1.1.2025 alkaen. Ahvenanmaan maakunnan osalta korvaus jakautuu kunnan ja Ahvenanmaan maakunnan terveys- ja sairaanhoitoviranomaisen ÅHS:n välille. Asetuksen on tarkoitus sisältää kaksi ikäkategoriata: alle 7-vuotiaat ja 7 vuotta täyttäneet. Lisäksi 18-vuotta täyttäneiden osalta maksettaisiin lisäkorvaus kattamaan tiettyjen kotoutumislain

mukaisten palveluiden järjestämistä. Hallitusohjelman mukaisesti tulkitsemiskustannuksia on tarkoitus alentaa kolme miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2025 alkaen. Tämän myötä laskennallisen korvauksen korvaussummia alennettaisiin vastaava määrä. Lisäksi laskennallisen korvauksen maksuaikaa on lyhennetty lailla 322/2024 nykyisestä kolmesta vuodesta kahteen vuoteen ja nykyisestä neljästä vuodesta kolmeen vuoteen. Näiden hallitusohjelmakirjausten yhteisvaikutukset laskennalliseen korvaukseen huomioitaisiin myös asetusvalmistelun yhteydessä.

Lausunto: Kuten muistiossakin todetaan, jos kunnat ja hyvinvointialueet päätyisivät laskennallisen korvauksen osana maksettavan tulkitsemiskorvauksen alentamisen seurauksena vähentämään tulkitsemisen saatavuutta, vaikuttaisi se maahanmuuttaneisiin. Mikäli viranomaisten järjestämän tulkitsemisen vähentäminen johtaisi sukulaisten tai ystävien tulkkina käytön lisääntymiseen, voisi seurauksena olla väärinkäsityksiä sekä puolueellisuutta asioiden hoidossa esimerkiksi niin, että asianosaisen todellinen mielipide ja tahto eivät välity. Tulkitsemiskorvaukset olisi syytä säilyttää toteumaperusteisina.

Asetus 5: kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (jäljempänä tietoasetus)

Tietoasetuksessa on tarkoitus säätää osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin, kotoutumissuunnitelman sekä ohjauksen ja neuvonnan tapaamisten sisällöistä, jotka kunnan olisi tallennettava valtakunnalliseen tietovarantoon.

Lausunto: Ei lausuttavaa.